

KRÉZ GELLÉRT

Történelem

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:Manhercz Orsolya
egyetemi adjunktus, ELTE BTK**ÜTKÖZŐ NARRATÍVÁK. GÖRGEI ARTÚR KETTŐS
ÁBRÁZOLÁSA BÁTORI SCHULCZ BÓDOG HONVÉD
EZREDES VISSZAEMLEKEZÉSEIBEN*****Kulcsszavak:** Görgei-kérdés; történeti narratíva; személyes források*

Az 1848–49-es szabadságharc a 19. századi Magyarország egyik legmeghatározóbb történelmi élménye volt, amelyről az egykori résztvevők és szemtanúk művek sokaságában írták meg személyes emlékeiket. Ezen alkotások egyike volt az 1870-ben kiadott Bajor Schulcz Bódog emlékiratai 1848/9-ki szabadságharcból című könyv, amely a címszereplő ezredes, illetve Egervári Ödön akadémiai hivatálnak és 1849-es honvéd hadnagy közös munkájának eredményeként látott napvilágot.

A veterán levelei és önéletrajz-töredékei alapján íródott munka a korban igazi ritkaságnak számított, hiszen Schulcz nem a saját, hanem Egervári hangján szólal meg a műben. Az MTA javítnokát mégsem nevezhetjük egyszerűen – modern kifejezéssel élve – az ezredes szellemírójának, a közös alkotómunka révén a valóságban ugyanis egy rendkívül összetett műfajú könyv született, amelyben az önéletrajz, a memoár és a biográfia sajátosságai egyaránt fellelhetők. Ebből a különleges keletkezéstörténeti háttérből kifolyólag az elkészült könyv lapjain meglehetősen eltérő szerzői koncepciók, illetve múltértelmezési különbségek feszülnek egymásnak. Előadásomban Egervári ezen sajátos – Schulczal gyakorta szembemenő – szerkesztői tevékenységét Görgei Artúr kettős ábrázolásán keresztül szándékozom bemutatni.

A könyv Görgeivel kapcsolatos narratívája azért jelent különösen is izgalmas problémát, mivel Egervári az áruló-mítosz kérelmelhetetlen híveként a veterán személyes emlékeivel szemben szinte kizárólag a saját elképzelését juttatta érvényre. Schulcz leveleiben ezen önkényes szerkesztői tevékenység ellenére nem találjuk nyomát az elégedetlenség vagy az ellenkezés bármilyen formájának. Hallgatásának hátterében minden bizonnyal az állhatott, hogy az ezredes felismerte: a saját emlékezetének építését szolgáló mű nem lehet sikeres, ha a közvélemény túlnyomó része által ekkor még árulónak tekintett tábornokot igyekszik benne rehabilitálni, s ezért aztán beletörődött, hogy végül biográfusa narratívája érvényesüljön.

A dolgozat a Kulturális és Innovációs Minisztérium UNKP-23-1 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.